

Palkansaajasäätiön toimintakertomus

Säätiön toiminnan tarkoitus ja sen toteuttaminen

Säätiö jatkoi sääntöjensä mukaisen tarkoituksen toteuttamista edistämällä säästäväisyyttä ja palkansaajien taloudellista tietämystä sekä ylläpitämällä STS-pankkimuseota ja pankin arkistoa.

Säätiön toiminta perustui valtuuskunnan vuosille 2007 - 2009 hyväksymään toimintasuunnitelmaan, jonka pohjalta valtuuskunta vahvisti vuoden 2008 toiminnan painopistealueet. Toimintasuunnitelmassa asetettiin tavoitteet sekä säätiön varainhoidolle että sen varsinaiselle toiminnalle.

Säätiön apurahoina jakaman rahamäärän kasvu jatkui edelleen nopeana. Taloudellisen toimintaympäristön nopea heikentyminen heijastui säätiön sijoitustoimintaan, mutta ei muodosta uhkaa sen varsinaiselle toiminnalle.

STS-pankin arkisto ja historia

STS-pankin loppuvaiheiden historiategos painettiin vuoden 2008 lopussa. Teoksen julkistamistilaisuus pidettiin seuraavan vuoden alussa, jolloin Helsingin Työväen Säästöpankin toiminnan käynnistymisestä oli kulunut 100 vuotta. Historiankirjoittajana toimi FT Timo Soukola ja teoksen kustantajana Kellastupa Oy.

Historiankirjoittajan tukena toimi hallituksen valitsema historiatoimikunta, jonka puheenjohtaja oli kanslianeuvos Maunu Ihalainen. Toimikunta sai työnsä päätökseen vuoden 2008 alkupuolella.

STS-pankkimuseo toimi Työväenmuseo Werstaan yhteydessä Tampereella. Säätiö tuki taloudellisesti museon perusnäyttelyn uudistumista. Uuteen näyttelyyn tulee myös pankkiaineistoa. Lisäksi säätiön Internet-sivuilla on nähtävissä ”virtuaalimuseo”, eli pankin historian aikana kertyneestä valokuva-aineistosta säätiön kotisivuille koottu näyttely. STS-pankin arkiston hoitoa sekä valokuvien ja muun materiaalin järjestämistä jatkettiin Työväen Arkistossa.

Apurahat

Säätiön toiminnan painopiste on palkansaajien taloudellisen tietämyksen edistämisessä. Säätiö jakaa apurahoja tutkimus-, koulutus- ja tiedotusprojekteihin. Apurahatoiminnan valmistelusta ja seurannasta vastasi apurahatoimikunta, johon kuului kuusi jäsentä. Sen puheenjohtajana toimi säätiön hallituksen puheenjohtaja Markku Hyvärinen. Toimikunta kokoontui kaksi kertaa. Apurahojen jaosta päätti säätiön hallitus.

28.1.2008 jaettiin seuraavat apurahat:

Palkansaajien Tutkimuslaitokselle 152 000,- euroa viiteen hankkeeseen. Pysyvät hankkeet olivat talouskehityksen analysointi-, seuranta- ja ennustetyö sekä Talous ja Yhteiskunta -lehden toimittaminen ja kehittäminen. Projektiluontoiset tutkimusteemat olivat: "palkkapaineet ja työmarkkinainstituutiot", "yrityskauppojen vaikutus yksilöiden työllisyyteen ja palkkatasoon" sekä "työllisyys ja lastenhankintapäätökset työpaikan pysyvän menetyksen jälkeen".

Työväen Sivistysliitolle 110 000,- euroa kolmeen hankkeeseen. Suurin kokonaisuus käsitteli kuntatalouden tulevaisuuskeskustelua ja palkansaajaehtoista yhteiskuntapolitiikkaa, pienemmät projektit liittyivät "Talouskasvun hedelmät" - teoksen jatkojyödyntämiseen sekä työnimellä "Oikeudenmukaiseen kasvuun" tuotettuun kirjaan.

Kansan Sivistystyön Liitolle 38 000,- euroa seminaari- ja koulutushankkeeseen "Terveys ja hyvinvointi". Hanke koostui alueellisista asiantuntijavetoisista seminaareista sekä alueellisesta ja paikallisesta kehittämiskoulutuksesta.

Kalevi Sorsa - säätiölle 48 000,- euroa tutkimushankkeen "Ammatillisen koulutuksen tulevaisuus" jatkorahoitukseen.

Vasemmistofoorumi ry:lle 32 000,- euroa tiedotus- ja julkaisutoimintaan, jonka teemana oli työn ja toimeentulon uudet muodot sekä "Vasemmiston vaihtoehdot" - tutkimusohjelman jatkamiseen.

Suomen Kuluttajaliitolle 20 000,- euroa eettisen kuluttamisen puhelinneuvonnan toteuttamiseen.

Työläisnuorten Tuki ry:lle 10 000,- euroa vuosina 2008-2010 toteutettavaan "Nuori Talous" - projektiin, jonka kohderyhmänä ovat syrjäytymisuhan alla olevat nuoret.

Sos. dem. Työväentalojen liitolle 2500,- euroa taloudellisen osaamisen vahvistamiseen tarkoitettuun seminaariin.

SYFO Oy:lle 20 000,- euroa toiminnan käynnistämiseen. Yhtiö on perustettu edistämään yleishyödyllistä ja sosiaalista yritystoimintaa sekä yhteisötaloutta Suomessa.

Helsingin kauppakorkeakoululle 20 000,- euroa tutkimukseen "Parantaako työtyytyväisyys tuottavuutta".

STS - Pankkikillalle toiminta-avustusta 2500,- euroa.

FM Päivi Uljakselle 8 000,- euroa väitöskirjatutkimuksen jatkamiseen.

Professori Juho Saarelle & työryhmälle 10 000,- euroa kirjahankeeseen "Suomalaisen yhteiskunnan tulevaisuus" käynnistämiseen.

VTM Teemu Turuselle 6 000,- euroa väitöskirjatyön jatkamiseen.

9.9.2008 jaettiin seuraavat apurahat:

Työväen Sivistysliitolle "Oikeudenmukaiseen kasvuun" - nimisen kirjan tuottamiseen, aluetaloustutkimukseen sekä palkansaajiin kohdistuvaan talous- ja tulevaisuuskoulutukseen yhteensä 60 000,- euroa.

Kansan Sivistystyön Liitolle 30 000,- euroa koulutus- ja seminaarihankkeeseen "Terveys- ja hyvinvointi".

Kalevi Sorsa - säätiölle käynnistysavustuksena yhteistyössä Palkansaajien Tutkimuslaitoksen kanssa toteutettavaan projektiin "Oikeudenmukaiseen verotukseen" 20 000,- euroa.

Vasemmistofoorumi ry:lle hankkeeseen "Immateriaalinen tuotanto ja luokkasuhteet" 10 000,- euroa.

VTM Anu Suorannalle 2000,- euroa Helsingin yliopiston yhteiskuntahistorian laitoksella valmistuneen väitöskirjan painokuntoon saattamiseen. Väitöskirjan teemana on "Säännöllisen epäsäännöllinen vajaatyö ja sukupuoli hyvinvointivaltiota edeltävissä työmarkkinakäytännöissä".

Yhteensä apurahoja jaettiin 601 000,- euroa.

Säätiön talouden kehitys

Markkinoiden kehitys

Vuosi 2008 oli sijoittajille poikkeuksellisen vaikea. Keskeiset pörssi-indeksit laskivat USA:ssa noin 40 %, Japanissa yli 35 % ja Euroopassa 40 - 70 %. USA:han ja Japaniin tehdyistä euromääräisistä sijoituksista koitui lisäksi valuuttakurssitappioita.

Sijoitusten maantieteellinen hajautus ei suojannut sijoittajaa, sillä kurssilasku toteutui lähes yhtenevästi eri puolilla maailmaa. Varallisuusarvojen lasku osui osakesijoitusten lisäksi myös useimpiin korkoinstrumentteihin ja raaka - aineisiin.

Pankkikriisi kärjistyi pahasti. USA:ssa useita pankkeja ajautui konkurssiin tai selvitysmenettelyyn tai otettiin valtion haltuun. Myös eurooppalaiset pankit kokivat vakavia ongelmia. Kriisin kärjistyttyä lokakuussa 2008 yritysten oli vaikea löytää rahoitusta millään hintatasolla ja luotonanto tyrehtyi joksikin aikaa lähes kokonaan. Hetkittäin koko maailman rahoitusjärjestelmää uhkasi luhistuminen.

Lokakuun kriisin vaikutuksia jyrkensi hedge – rahastojen ja velkavipua käyttäneiden sijoittajien ajautuminen pakkorealisoiteihin. Tämä kasvatti jyrkästi varallisuusarvojen laskua ja lisäsi epäluottamusta markkinoilla.

Valuutoista USA:n dollari heikentyi toimintavuoden aikana euroon nähden. Tämä lisäsi USA:han tehtyjen sijoitusten tappiollisuutta.

Korkomarkkinoilla vuodelle 2008 oli tunnusomaista korkotason lasku talousnäkömysten koko ajan heikentyessä. USA:n keskuspankki reagoi talouskriisiin selvästi EKP:tä nopeammin ja alensi ohjauskoron jo keväällä kahteen prosenttiin ja syksyllä lähelle nolaa. EKP aloitti koronalennukset loppuvuodesta ja laski ohjauskoron kahden prosentin tuntumaan.

Syksyn kriisissä yritysluottojen riskilisät nousivat rajusti. Marginaalien kasvu koski erityisesti riskiluottoja, mutta myös hyvän luottoluokituksen omaavien ns. investment grade – yritysten maksamat korkomarginaalit nousivat rajusti. Kriisi näkyi yrityslainarahastoihin tehtyjen sijoitusten arvonalaskuna. Poikkeuksellisesti myös lyhyen koron rahastoihin tehdyt sijoitukset menettivät arvoaan tuntuvasti.

Säätiön varallisuuden arvo ja sijoitustoiminnan tulos

Palkansaajasäätiön omaisuuden käypä arvo oli vuoden alkaessa noin 45 milj. euroa ja sen päättyessä kymmenen miljoonaa euroa vähemmän. Pitkän kasvujakson jälkeen varallisuuden arvon kääntyi selvään laskuun huolimatta salkun riskipitoisuuden vähentämiseen tähdänneistä toimenpiteistä.

Säätiön salkun allokaatio oli vuoden 2008 alkaessa erittäin defensiivinen. Tästä huolimatta sijoitustoiminnan tulos oli heikko. Tähän vaikutti erityisesti se, että varallisuusarvot laskivat kaikissa omaisuusluokissa, eli myös defensiivisten sijoitusten arvo putosi. Lisäksi säätiö palasi osakemarkkinoille jälkikäteen arvioiden liian aikaisin. Vaikka sijoitukset aloitettiin asteittaisina kurssien jo laskettua, valtaosa niistä tehtiin ennen lokakuun uutta pörssiromahdusta. Tästä aiheutui merkittäviä tappioita.

Säätiön tulos oli tappiollinen ja selvästi budjetoitua heikompi. Tilikauden alijäämäksi muodostui 6,7 milj. euroa (3 262 503,45 euroa ylijäämää vuonna 2007).

Sijoitustoiminnasta vastasi kolmijäseninen sijoitustoimikunta, jonka puheenjohtajana toimi Raimo K. Mäkelä. Toimikunta kokoontui 10 kertaa.

Säätiön hallinto

Valtuuskunta

Säätiön valtuuskuntaan kuului toimintavuonna 29 jäsentä. Sääntöjen mukaan kolmannes jäsenistä on vuosittain erovuorossa. Valtuuskunnan jäsenmääräksi vahvistettiin 27.11.2008 pidetyssä kokouksessa 29 myös vuodeksi 2009.

Valtuuskunnan jäseniä vuonna 2008 olivat:

Matti Ahde
Hannu Alakontiola
Lasse Eskonen
Maarit Feldt-Ranta
Esko Grekelä
Aarne Heikkilä
Eero Hoffrén
Tiina Johansson
Hannu Jouhki
Pekka Jylhä
Jukka Kinos
Juhani Lahtinen
Antti Mäkinen
Juha Mäkinen
Jouko Nuutinen
Heikki Nykänen
Helena Pihlajasaari
Jorma Pikkarainen
Markku Puurula
Jussi Ranta
Ossi Roininen
Jouko Sillanpää
Yrjö Suuniittu
Jukka Tamminen
Anne Tervo
Minna Tuukkanen-Peussa
Liisa Vannekari
Marko Varajärvi
Katja Veirto

Valtuuskunta piti kaksi kokousta: 29.5.2008 ja 27.11.2008. Valtuuskunnan puheenjohtajana toimi johtaja Lasse Eskonen.

Valtuuskunnan syyskokouksessa 27.11.2008 valittiin erovuoroiset jäsenet Hannu Alakontiola, Pekka Jylhä, Juha Mäkinen, Heikki Nykänen, Helena Pihlajasaari, Jorma Pikkarainen, Ossi Roininen, Anne Tervo, Minna Tuukkanen-Peussa ja Liisa Vannekari uudelleen toimikaudeksi 2009 - 2011. Yrjö Suuniitun tilalle valittiin Jari Mäkinen.

Valtuuskunnan puheenjohtajaksi syyskokous valitsi edelleen Lasse Eskosen. I varapuheenjohtajaksi valittiin Jukka Tamminen ja II varapuheenjohtajaksi Aarne Heikkilä.

Valtuuskunnan kevätkokouksessa Työväenmuseo Werstaan johtaja Kalle Kallio esitteli museon toimintaa. Lisäksi valtuuskunta tutustui museon perusnäyttelyyn ja teki opastetun kierroksen museokorttelissa.

Syyskokouksen esitelmän piti Palkansaajien Tutkimuslaitoksen johtaja Jaakko Kiander aiheenaan maailmantalouden tila ja näkymät.

Hallitus ja asiamies

Säätiön hallituksen jäsenmäärä on ollut kaksitoista. Hallitukseen ovat vuonna 2008 kuuluneet seuraavat jäsenet:

Markku Hyvärinen	puheenjohtaja
Risto Salonen	varapuheenjohtaja
Matti Tokkari	varapuheenjohtaja
Jari Jääskeläinen	
Mika Kari	
Vertti Kiukas	
Raimo K. Mäkelä	
Paula Ojala-Ruuth	
Maj-Len Remahl	
Pekka Heikkinen	
Martti Turkka	
Tanja Vihersaari	

Säätiön hallitus on kokoontunut neljä kertaa. Säätiön osa-aikaisena asiamiehenä on toiminut OTL Tuomas Harpf.

Hallituksen jäsenistä olivat vuoden 2008 päättyessä erovuorossa Jari Jääskeläinen, Raimo K. Mäkelä, Maj-Len Remahl ja Tanja Vihersaari. Valtuuskunnan syyskokouksessa hallitukseen valittiin edelleen Jari Jääskeläinen toimikaudeksi 2009-2011 ja Maj-Len Remahl vuodeksi 2009, jonka jälkeen hän saavuttaa eroamisiän. Raimo K. Mäkelän saavutettua eroamisiän, hänen tilalleen valittiin Juha Majalahti ja Tanja Vihersaaren tilalle Loviisa Itäkannas, kumpikin toimikaudeksi 2009-2011.

Tilintarkastajat

Säätiön varsinaisina tilintarkastajina ovat toimineet HTM-yhteisö Tilintarkastusrengas Oy, vastuullisena tilintarkastajana Martti Haapakoski sekä HTM Matti Pirnes, jonka varalle Tilintarkastusrengas Oy nimeää tarvittaessa edustajan.

Säätiön Internet-sivut

Säätiöllä on Internet-kotisivut osoitteessa www.palkansaajasaatio.fi. Kotisivuilla kerrotaan säätiön historiasta ja toiminnasta sekä säätiön jakamista apurahoista. Sieltä on myös linkki STS-pankin historiaa käsittelevään valokuvanäyttelyyn, eli ns. "virtuaalimuseoon". Kotisivuilta löytyvät myös säätiön tilinpäätökset ja toimintakertomukset.

Tulevaisuudennäkymät, epävarmuustekijät ja riskit

Säätiön varsinainen toiminta kohdentuu myös vuonna 2009 sääntöjen mukaisesti entisiin aihepiireihin, ennen muuta palkansaajien taloudelliseen valistamiseen.

Toimintaa on tarkoitus edelleen laajentaa ja monipuolistaa huolimatta sijoitusmarkkinoiden epävarmuudesta. Vuonna 2009 jaettavien apurahojen ja avustuksien määrä on budjetissa kasvatettu 650 000,- euroksi.

Säätiön suurimmat toiminnalliset riskit liittyvät maailmantalouden epävakaisuuteen ja taloudellisen taantuman pitkittymisen uhkaan. Säätiön varat on kuitenkin sijoitettu siten, että ne tuottavat toiminnan tarvitseman kassavirran heikkoinakin sijoitusvuosina. Säätiön talous kestää useammankin perättäisen huonon sijoitusvuoden varsinaisen toiminnan vaarantumatta.

Tilikauden tulos

Tilikauden alijäämäksi muodostui 6 738 349,07 euroa (3 262 503,45 euroa vuonna 2007). Hallitus esittää, että alijäämä siirretään edellisten tilikausien yli/alijäämä - tilille.

PALKANSAAJASÄÄTIÖ T U L O S L A S K E L M A

	01.01.-31.12.2008	01.01.-31.12.2007
VARSINAINEN TOIMINTA		
STS-PANKKIMUSEO		
Kulut	17 280,80	12 241,20
STS-PANKIN ARKISTO JA HISTORIA		
Kulut	159 369,06	55 500,00
APURAHAT JA AVUSTUKSET		
Kulut	601 000,00	541 700,00
YHTEISET KULUT		
Kulut		
Henkilöstökulut	110 051,17	156 024,36
Poistot	304,44	405,92
Muut kulut	83 517,64	77 718,70
	193 873,25	234 148,98
TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ	-971 523,11	-843 590,18
SIJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA		
Tuotot		
Korkotuotot	416 228,55	338 124,21
Osinkotuotot	376 733,60	166 600,00
Vuokratuotot	715 741,56	698 006,91
Myyntivoitot	239 941,62	3 420 218,88
Muut rahoitustuotot	27 270,03	9 705,04
	1 775 915,36	4 632 655,04
Kulut		

Vastikkeet	101 682,65	99 031,92
Myyntitappiot	440 731,68	149 211,82
Muut rahoituskulut	7 000 326,99	278 317,67
	7 542 741,32	526 561,41
TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ	-5 766 825,96	4 106 093,63
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-6 738 349,07	3 262 503,45
T A S E		
	31.12.2008	31.12.2007
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Koneet ja kalusto	913,31	1 217,75
Muut aineelliset hyödykkeet	8 363,76	8 363,76
	9 277,07	9 581,51
SIJOITUKSET		
Muut osakkeet ja osuudet	26 135 810,04	33 024 631,57
Muut pitkäaikaiset sijoitukset	6 108 285,00	1 599 260,00
	32 244 095,04	34 623 891,57
	32 253 372,11	34 633 473,08
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
SAAMISET		
Siirtosaamiset	82 480,32	13 946,86
	82 480,32	13 946,86
RAHOITUSARVOPAPERIT		
Muut arvopaperit	0,00	4 800 000,00
	0,00	4 800 000,00
RAHAT JA PANKKISAAMISET		
	572 243,65	201 782,30
	654 723,97	5 015 729,16
	32 908 096,08	39 649 202,24
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	42 046 981,62	42 046 981,62
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-2 445 258,24	-5 707 761,69
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-6 738 349,07	3 262 503,45
	32 863 374,31	39 601 723,38
VIERAS PÄÄOMA		
LYHYTAIKAINEN		
Muut velat	38 353,40	41 782,83
Siirtovelat	6 368,37	5 696,03
	44 721,77	47 478,86
	32 908 096,08	39 649 202,24